

Inleiding op de lezingen Rechters 16: 1-3 en Lucas 1: 26-38:

Ds Monique Maan

We lezen in deze weken van advent verhalen uit het bijbelboek Rechters.

In de Bijbelboeken ervóór wordt verteld hoe het volk Israel wegtrekt uit Egypte, weg uit de situatie van ellende en onderdrukking.

Het vol trekt veertig jaren door de woestijn en gaat dan het nieuwe, beloofde land binnen. Maar het valt nog niet mee om daar het leven vorm te geven.

Hoe doe je dat: samen leven in een land?

Op welk punten pas je je aan, op welk punten behoudt je je eigen identiteit.

Het blijkt allemaal nog niet zo makkelijk te zijn – steeds weer dreigt Israel de weg kwijt te raken, de weg van het leven met God.

Maar gelukkig staan er met enige regelmaat mensen op om iedereen weer te bepalen bij waar het om gaat, mensen die namens de Eeuwige leiding geven en richting wijzen.

Rechters worden zij genoemd, de voorbodes van de koningen die later zullen komen en in hun doen en laten, laten ze zien al iets zien van hoe de koning naar Gods hart spreekt en handelt.

Zo hebben we in de afgelopen weken Debora leren kennen – haar verhaal vertelde ons dat een goede leider moet opstaan tegen geweld en onderdrukking.

We hoorden ook het verhaal over Jotam, hij vertelde de fabel over de bomen die een koning willen en bij gebrek aan beter maar kiezen voor de doornstruik – maar daar komen ze wel verkeerd mee uit, want die brengt geen goede vruchten voort, is stekelig en geeft nauwelijks schaduw.

Van die fabel van Jotam leerden we het belang van verantwoordelijkheid en betrouwbaarheid.

Vorige week stond de moeder van Simson centraal.

Haar werd verteld dat ze moeder zou worden.

Er werd bij verteld dat ze onvruchtbaar was – en daarmee staat ze dus in de traditie van alle grote moeders van Israel: Sara, Hanna, Elisabeth.

En ze krijgt haar zoon, Simson – zonnestraal betekent dat – en zoals de zon zal ook dit kind vol zijn van levenskracht, van kracht van de Eeuwige.

En zogenaamde ‘nazireeër’ zal hij zijn – dat wil o.a. zeggen dat hij geen wijn mag drinken en zijn hoofdhaar niet scheren, allemaal als teken van zijn nauwe verbondenheid met God.

Hij zal vol van kracht zijn en die zal hij kunnen inzetten om het volk van de vijand, de Filistijnen te bevrijden.

Deze week horen we een kort gedeelte over het leven van Simson zelf, en we horen hoe het gaat met die kracht van hem.

En, zo vlak voor Kerst komt een verhaal uit het evangelie van Lucas als het ware langszij.

Het verhaal van Kerst komt in beeld.

We horen hoe de engel aan Maria vertelt dat zij moeder zal worden, ze zal een zoon krijgen. Volgens de traditie van de bijbel, waarin dus ook de moeder van Simson stond, is het ook bij Maria tegen alle verwachtingen en tegen alles wat gebruikelijk is in.

Het thema van de lezingen van vandaag is ‘doorbreken’ - het doet denken aan een regel van Huub Oosterhuis: soms breekt uw licht in mensen door, onstuitbaar.

Daarom is de kleur vandaag ook geel – kleur van de zon, kleur van licht door onstuitbaar doorbreekt.

We horen het in de beide lezingen.

Gemeente van Jezus Christus,

Simson, de geweldenaar, de krachtpatser – wat moet je met hem?

Hij lijkt met z'n gedrag toch niet te passen binnen onze codes en kaders.

Zijn verhaal spreekt dan misschien wel tot de verbeelding, er zijn films en liedjes over gemaakt, gedichten – en het klinkt natuurlijk wel grappig, dat verhaal over hoe hij de Filistijnen in Gaza voor schut zet, door 'snachts hun stadspoorten naar Hebron, 60 km verderop, te sjouwen.

Maar als je weet wat er verder allemaal nog over hem geschreven staat, in andere hoofdstukken – dat trots verteld wordt hoe hij een leeuw doodslaat, alsof hij een bokje uiteenscheurt.

Op zijn eigen bruiloft slaat hij 30 Filistijnen neer omdat hij hun kleding nodig heeft als betaling aan de bruiloftsgasten voor de oplossing van een raadsel.

Wanneer zijn schoonvader Simsons vrouw vervolgens aan een vriend geeft, omdat hij denkt dat Simson haar niet meer hoeft, dan krijgt Simson als tegemoetkoming 300 vossen – maar hij laat ze vervolgens met fakkels aan de staarten door de Filistijnse korenvelden lopen en de ramp is niet te overzien.

Nog weer later slaat hij 1000 Filistijnen neer met een ezelskaak.

En dan hebben we het nog niet eens gehad over de vrouwen in zijn leven - hij heeft een ruim hart en vele vrouwen passen daarin: hij trouwt als Israëliet met een Filistijnse, slaapt met prostituees, en ook in het verhaal van vanmorgen is hij op bezoek in de rosse buurt van Gaza.

Kortom: Simson lijkt nou niet zo makkelijk te passen in het plaatje dat wij wellicht hebben van iemand die nauw met God leeft.

En dat is toch wel wat ons over hem verteld wordt: geboren op in een onverwachte situatie, vanaf zijn geboorte nauw verbonden met God, vol van Zijn kracht.

Maar wij denken bij zo'n mens van God misschien wel vooral en meer aan gebed en meditatie, dan aan dit gedrag en deze acties.

Maar misschien is dat dan ook wel één van de dingen die deze verhalen ons willen vertellen: dat we moeten oppassen om God op te sluiten in en te beperken tot de terreinen die wij voor hem reserveren – de kerk, het geestelijke leven, dat wat we 'gewend' zijn.

Het verhaal van Simson zegt ons dat God ook bij het alledaagse en het vaak ongewone is. In het ons misschien vreemde bestaan, bij de dingen waar we liever niet van weten, niet naar kijken, de situaties buiten onze vertrouwde kaders – juist daar is Hij.

In november was de kindercatechese op bezoek bij Kruispunt – de opvang voor dak- en thuislozen – u heeft het misschien gelezen in 'Op de Hoogte'.

Een behoorlijk ruige plek, met niet alleen maar mensen die lief en aardig zijn.

Het waren ook precies de dingen die de kinderen vroegen aan Anton, de pastor daar: er komen hier zeker ook wel mensen die stelen, en wordt er weleens gevochten hier binnen? En Anton antwoordde bevestigend.

Maar er stond ook een standaard met waxinelichtjes en daar brandden er een paar van – aangestoken door bezoekers voor een overleden vriend, een zieke moeder.

En er hingen slingers langs de muur vanwege een huwelijk dat er net gevierd was.

En de kinderen hadden het feilloos ook – het zijn ondanks alles ook gewone mensen die hier komen, met hun lief en hun leed, met wat ze hebben en met wat missen – mensen in wie ook Gods onstuitbaar doorbreekt.

Simson, met zijn hele doen en laten hoort daarbij.

En daarom hoort zijn verhaal, met het hele boek Rechters, ook inderdaad tot boeken van profeten – in dezelfde rij als Jesaja en Micha, Ezechiël – al die Bijbelboeken die vol staan met teksten van hoop door alles en ondanks alles.

Wat dat betreft is de symboliek van de poorten in de lezing van vanmorgen veelzeggend. Poorten, deuren, hebben betrekking op buitensluiten, insluiten, opsluiten – letterlijk, figuurlijk.

En je hoeft maar een krant open te slaan om volop voorbeelden van poorten en deuren te zien: in de politiek, in de maatschappij.

Deuren staan voor veiligheid, maar zo vaak veiligheid ingegeven door angst.

Maar Simson laat zich niet opsluiten, nog door geen honderd Filistijnen die het op hem gemunt hebben.

Hij, man vol van Gods kracht, forceert met geweld een opening.

Hij rukt die poorten uit de muren en loopt er zo mee naar Hebron.

En ook die plek is veelzeggend: Hebron, het is de plaats waar aartsvader Abraham begraven lag, en de plek waar later David tot koning zal worden gezalfd.

De plek die zo symbool staat voor geloof in toekomst.

Vertrouwend op God was Abraham op weg gegaan, en vertrouwend op God begon David aan zijn koningschap.

En allebei gingen ze ook een paar keer flink onderuit, en het was vaak spannend en ingewikkeld, maar ze gingen wel op hoop van zegen, gelovend in de God die had beloofd met hen te zijn.

Simson, met zijn kracht en zijn zwakheden, mens van God, schaart zich in hun lijn.

Met zijn verhaal sluiten we vandaag de lezingen uit Rechters in deze adventsperiode af.

Door de weken heen zijn er allerlei aspecten aan het licht gekomen die horen bij de mens naar Gods hart: moed en lef, verantwoordelijkheid, vertrouwen – en vandaag komen daar met Simson kracht en creativiteit en niet bang zijn, bij.

De lezing uit het Nieuwe Testament brengt ons al voorzichtig in de kring van Kerst.

Allerlei elementen die de afgelopen weken de revue passeerden vinden we er in terug: een engel die een geboorte komt aankondigen, een niet zo zeer onvruchtbare vrouw – maar wel één, een meisje dat eigenlijk nog niet vruchtbaar geacht werd te zijn - maar ook moed, kracht, vertrouwen – en alles komt samen in die belofte dat het kind dat geboren zal worden een koning zal zijn onder de bescherming van de Eeuwige.

Maria, zij is het beeld van ontvankelijkheid, van verwachting en vertrouwen – laat met mij gebeuren wat u hebt gezegd.

Wat de mensen ook zullen zeggen.

Hoe verwarrend het voor Jozef ook zal zijn.

Maar God is erbij, dat weet ze zeker, zijn licht onstuitbaar, kome wat komt.

Amen.